

**Självständigt arbete i
fördjupningsämnet 15 högskolepoäng,
grundnivå**

Inkluderande av nyanlända i den svenska
skolan och det svenska samhället

*Inclusion of newly arrived in the Swedish School System
and the Swedish Society*

Asmaa Ali

Renna Al-ammam

Förord

Det har varit väldigt lärorikt och intressant att skriva den här vetenskapliga studien. Vi har undersökt hur de svenska skolorna tar emot och inkluderar nyanlända elever och vad skollagen säger om det. Tillsammans har vi valt och kommit överens gällande vilka vetenskapliga litteratur och artiklarna inom forskningsområdet som berör vår frågeställning. Under hela arbetets gång har vi samarbetat med att gå igenom litteraturen och artiklarna och sedan skrivit delarna ihop. Vi ville inte fördela studien eftersom vi ville få bredare uppfattning, men på grund av de nuvarande omständigheterna har vi valt att jobba med denna studie på distans.

Sedan många år tillbaka har vi haft intresse kring svenskfödda elever som andraspråkstalare med invandrarbakgrund delaktighet och inkludering i skolan. Det eftersom vi båda är födda i Sverige med invandrarföräldrar från mellanöstern. Vi är också uppväxta i liknande områden i vår hemkommun, i så kallade "förorter" som är dominerande av invandrare och nyanlända familjer. Vi som bor i Sverige får ta del av det mångkulturella samhället, speciellt för oss som vistas i skolans miljö.

Vi vill tacka vår handledare Anders Lindh för tydliga instruktioner och respons.

Sammandrag/Abstract

Kunskapsöversiktens syfte är att inventera forskningen kring vilka metoder det finns för mottagandet och inkludering av nyanlända elever som blir direktplacerade i grundskolans tidigare år. Frågeställningen vi har valt är ”Vilka metoder nämner den aktuella forskningen som lärarna i F-3 utgår ifrån för att kunna inkludera nyanlända elever i skolan?”. Kunskapsöversikten kan vara stöd för lärarstudenter och lärare som kommer att möta eller möter nyanlända elever. Vår uppsats är baserad på litteraturstudier och vetenskapliga databaser som forskningsartiklar, avhandlingar och rapporter som vi hävdar är relevanta för vårt arbete. Utgångspunkten och huvudkällan vi utgick ifrån är *”En bra början- mottagande och introduktion av nyanlända elever”* av Tore Otterup och Gilda Kästen Ebeling (2018). Vi har kommit fram till att forskningen beskriver olika arbetssätt och metoder för mottagandet och inkludering av nyanlända elever, och att några av dessa arbetssätt eller metoder behöver förbättras med resurser eller hjälpmedel som skolorganisationen kan tillföra för att få en framgångsrik inkluderingsprocess. Direktplacering bidrar till inkludering av nyanlända elever, samtidigt som föräldrasamverkan och studiehandledning på modersmålet främjar elevens lärande.

Nyckelord:

Nyanländ, inkludering, mottagande, modersmål, svenska som andraspråk, svenska språk.

Innehållsförteckning

1. Inledning	5
2. Syfte och frågeställning	7
2.1 Syfte	7
2.2 Frågeställning	7
3. Metod	8
3.1 Sökprocess & materialval	8
3.2 Sökord	8
3.3 Urvalsmetod	8
3.4 Begreppsdefinitioner	9
4. Resultat	11
4.1 Föräldrasamverkan	11
4.2 Introduktionslärare och studiehandledning på modersmålet	13
4.3 Samverkan mellan lärarna	14
5. Slutsats och diskussion	17
Referenslista	20

1. Inledning

Inkludering är ett viktigt begrepp som används flitigt i vårt samhälle, men kan tolkas olika. Att känna sig inkluderad kan vara allt från att ingå i en grupp i skolan till att man får vara med och bestämma vad middagen blir i hemmet. Vissa människor har enkelt för att ta sig an ledarrollen och inkludera folk medan andra som har ledarrollen i en grupp exkluderar folk. Som nyanländ i samhället anses man vara ”främmande” för de infödda i landet. Huruvida de nyanlända känner sig inkluderade i samhället beror till en stor del på hur de blir omhändertagna de första åren sedan de anlänt till landet. Därför är en F-3-lärares roll ytterst väsentlig för de första kapitlen i elevernas liv.

I boken *En bra början – mottagande och introduktion av nyanlända elever* av Tore Otterup och Gilda Kästen Ebeling (2018) refererar författarna till författaren Bergendorff (2018), som poängterar om mottagande av nyanlända elever med hjälp av kartläggning, där hon nämner att det har blivit allt vanligare att ta emot nyanlända elever som inte kan det svenska språket i den svenska skolan. Detta resulterar i att det ställs ännu högre krav på grundskolans personal. De förväntas möta dessa elever på ett positivt sätt så att de kan utvecklas vidare utifrån deras kunskap och personlighet. Dessutom ska eleverna få förutsättningar till att fullfölja sin skolgång i det skolsystem vi har i Sverige, precis som alla andra. För att eleverna ska få en framgångsrik skolgång är det viktigt att inkludera deras tidigare kunskaper i den nyaste lärandemiljön. Dessutom ska skolan och all ansvarig personal ha kännedom och kunna förutse, att kulturellt alternerande och flerspråkighet är grundläggande faktorer för lärande och inkludering (Ebeling & Otterup, 2018).

Efter våra verksamhetsförlagda perioder har vårt intresse ökat för ämnet inkludering och bemötande av nyanlända elever. Det förekommer märkbara brister i metoderna och resurserna som är tillgängliga i skolan och med tanke på att andelen nyanlända är hög så menar vi att det bör ske en förbättring. Vidare menar forskningen att vid ett flertal tillfällen har det uppmärksammats att dessa elever kan hamna i utanförskap i olika situationer under skolans gång, vilket kan bero på att eleverna inte kan det svenska språket i både tal och skrift. Därmed inte har samma förutsättningar som svenskfödda elever. Utöver detta så har vi även observerat att nyanlända elever oftast hamnar i en ”vanlig” klass och inte förberedelseklass. Detta kan vara både en fördel och en nackdel då det gynnar eleverna att blandas med en vanlig klass för att lära sig bland annat språket och att komma in i skolsystemet på ett effektivare sätt. Men å andra sidan så kan det vara en nackdel då de inte får den särskilda

hjälp som de kan vara i behov av gällande språket och studietekniken.

2. Syfte och frågeställning

2.1 Syfte

Syftet med detta arbete är att kartlägga forskningen kring hur olika skolor tar emot, utbildar och synliggör nyanlända elevers kunskap och erfarenheter. Vårt arbete ska synliggöra vilka metoder pedagoger i skolor använder sig utav gällande inkluderingsarbete med nyanlända elever samt framställa forskningens kartläggning kring hur dessa elever engageras av lärare. Elevers utveckling sker genom inkludering är även en del av skolans roll.

2.2 Frågeställning

Vilka metoder från den aktuella forskningen skall lärarna utgå ifrån för att på ett pedagogiskt och enkelt sätt kunna inkludera de nyanlända eleverna i skolan?

Hur utvecklas språket för nyanlända på olika skolor och på vilket sätt påverkar modersmålet, som oftast talas i hemmet, elevernas lärande av det svenska språket?

3. Metod

3.1 Sökprocess & materialval

I vår metoddel har vi valt att presentera *hur* sökprocessen utförs samt *vilka* urval vi har lagt fokus på gällande kunskapsöversikten. I vår undersökning utgick vi ifrån Libsearch, Google Scholar, ERIC samt Skolverkets publikationsdatabas. Vi har använt vetenskapliga texter, skrifter, böcker, samt andra texter som är relevanta för vår kunskapsöversikt. En av författarna vars böcker vi utgått ifrån i vår text är Andreas Fejes och Robert Thornbergs (2015) *Handbok i kvalitativ analys*.

3.2 Sökord

Vid sökprocessen valde vi att söka på svenska och engelska begrepp, på så sätt utvidgas antal träffar i både ordförrådet och sökprocessen. Vi använde oss även av bredare ordval i kombination för att få fler träffar i vår sökning, ett exempel på våra sökningar var "*inkludering nyanlända, nyanlända- utveckling, inkludera nyanlända elever i skolan*". När vi sökte på begreppen på engelskan så var sökorden "*immigrant, immigrant students to sweden och arrived in sweden after immigration*".

Under vår sökprocess använde vi oss utav olika sökord bland annat "flerspråkiga", "modersmål", "nyanlända" och "placering". En av sökmotorerna vi utgick ifrån var bland annat "Libsearch" som har ett brett sortiment av träffar så försökte vi att begränsa oss och därför valde vi att utgå ifrån refereegranskade vetenskapliga texter för att få de mest relevanta. Det vi främst var ute efter vid vår sökning var att få vår frågeställning besvarad, vilket vi menar att vi lyckats med.

3.3 Urvalsmetod

Vårt urval av arbeten är ganska brett därav har vi försökt att avgränsa oss gällande ämnet. På så sätt håller vi oss inom ramen för "*inkludering av nyanlända elever årskurs F-3*". De källor vi utgått ifrån nämns i vår metoddel och således har vi en begränsning till texter som är anpassade för vår frågeställning. Vi försökte att avgränsa oss till vårt ämne trots att det dök upp irrelevanta fakta för vår frågeställning. För att utöka sökprocessen fick vi söka på engelska vilket i sin tur ledde till flera träffar som var relevanta för vår frågeställning.

Som tidigare nämnt så har vi utgått ifrån olika källor som Libsearch, Google Scholar, ERIC samt Skolverket. Vi valde att söka på relevanta begrepp som ansågs vara passande för vårt arbete. När vi exempelvis sökte efter begreppet "immigrant" på sökmotorn ERIC fick vi 567 träffar i texter från år 2020.

Vi utgick även från Google Scholar där vi bland annat sökte efter ordet "Nyanlända elever" och fick 6 830 antal träffar. I vår sökning såg vi en intressant artikel "*Hållbar skolutveckling för lärande och hälsa – likvärdighet och kvalitet genom stödjande skolkultur och stöd baserad inkludering*" som var skriven av Nihad Bunar (2015) där vi valde att fördjupa oss i hans intressanta innehåll. Anledningen till urval var även att titeln verkade intressant och passande för vår text.

Slutligen sökte vi även oss vidare på Libsearch där begreppet "modersmål" gav 22 antal träffar när vi valde att filtrera sökningarna till "Bibliotekets böcker och e-böcker", därefter läste vi vidare i inledningarna och selekterade text som var relevant för våra frågeställningar.

Med tanke på att ämnet vi valt är så brett så har vi försökt att begränsa oss i arbetet. Vi har därför valt ett par sökord som tidigare nämnts som vi sedan har sökt på. Vi har valt de ämnen som besvarat vår frågeställning samt de texter, böcker och uppsatser som ansågs vara relevanta.

3.4 Begreppsdefinitioner

Nyanländ:

Ett centralt begrepp i vårt arbete som ska definieras är begreppet "nyanländ". Hur man definierar begreppet är varierande mellan olika myndigheter. Enligt skollagen definieras en nyanländ elev som har invandrat till Sverige och försökt att integrera sig i det svenska samhället genom att utbilda sig (Skolverket, 2020). Eleven ska inte längre betraktas som nyanländ när de deltagit i den svenska skolan i fyra år. Enligt Skolverket kan alltså en nyanländ både vara en svensk medborgare och en asylsökande (Skolverket, 2020). Enligt Migrationsverket är en nyanländ person någon som har blivit mottagen i kommunen samt har fått godkänt uppehållstillstånd för etablering. En människa är nyanländ under tiden hon eller han avses av lagen om etableringsinsatser är cirka två till tre år (Bunar, 2015).

Placering:

Eleverna i grundskolans tidigare år startar sin skolgång genom direktplacering, de har alltså inte möjlighet att gå i förberedelseklass. Integrering genom direktplacering innefattar att nyanlända placeras i en ordinarie klass direkt från början av deras skolgång (Skolverket, 2020).

Asylsökande barn och ungdomar bör omhändertas så fort det är lämpligt med avseende till barnens personliga förhållanden. De som ansvarar för att ett nyanlänt barn ska få möjlighet till utbildning är hemkommunen. Hemkommunens ansvar är att se till att alla har utbildningsmöjligheter som vill utbilda sig i kommunen (Skolverket, 2020).

Det finns inga speciella regleringar kring vilken årskurs eleven ska placeras i. Bedömningen som ska göras är enskilt i varje fall och för varje individ. Det som gäller för årskursplacering är elevens ålder, personliga förhållande och förkunskaperna. Det är rektorn som bestämmer i vilken årskurs som den nyanlända eleven ska placeras. Vanligtvis är det barnets ålder som avgör var den ska placeras, men när det gäller ett nyanlänt barn är det den skolan som tar emot barnet som avgör utifrån deras bedömning. Skolverket har inga speciella regler gällande årskursplacering av de nyanlända eleverna. För eleven som blir placerad i grundskolan är utgångspunkten att hen ska gå färdigt grundskolan, dvs upp till nionde årskursen (Skolverket, 2020).

Inkludering

Det är en aktuell demokratisk process som synliggör alla människors lika värde, människors rättigheter och som alltid letar efter gynnsammare sätt att tillvarata olikheter och mångfald (Specialpedagogiska skolmyndigheten, 2020). Inkludering handlar om att vara en del av gruppen och känna gemenskap. Det innebär att helheten ska anpassas till delarna (Nilholm, 2019).

Integrering

Integrering är att känna tillhörighet i samhället, alla människor ska känna att de är en del av det svenska samhället. Det handlar om att diverse grupper i samhället träffas och har en växling ihop (Informationsverige, 2020).

4. Resultat

I detta kapitel presenterar vi forskningsstudier och annan systematiskt framställd kunskap

som vi har arbetat med. Vi ska analysera de av forskningen utvalda metoderna och vårt material för att sedan redovisa resultaten som vi betraktar vara relevanta till våra frågeställningar. Resultatet kommer omfatta forskning kring diverse metoder gällande inkludering av nyanlända.

4.1 Föräldrasamverkan

I den vetenskapliga artikeln *"Föräldrasamverkan - en fråga om förtroende och erkännande i ljuset av några principer för relationen mellan föräldrar och skola"* (2014) skriven av Lars Erikson vid Örebro universitet institutionen för humaniora, utbildnings- och samhällsvetenskap, nämner Erikson diverse principer som behandlar förhållandet mellan vårdnadshavare och skolan. I artikeln lyfter Eriksson Lawrence-Lightfoot (1978) diverse grundregler kring föräldraengagemang. En av dessa grundregler är "isärhållandets grundregel".

Isärhållandets grundregel är baserad på att särskilja uppfostran som sker i hemmet från det som sker i skolan. Skolan betraktas som en offentlig uppfostringsarena som ska vara en plats där eleven ska kunna utvecklas kunskapsmässigt och socialt. Hemmet är den privata uppfostringsarena som ska tillgodose elevens grundläggande behov samt trygghet. Med avseende på den ständiga växlingen, mellan uppfostringsarenorna för en elev är det av stor vikt att lärare och föräldrar genererar det eleven är i behov av. Lärarens roll och uppdrag är att göra eleverna redo för ett kommande samhällsliv, och vårdnadshavarens roll är att ta in barnet i den kulturella praktiken. Isärhållandets grundregel är att det ska finnas distans mellan de två arenorna hem och skola (Eriksson, 2014).

I den forskningsbaserade antologin *Nyanlända och lärande* skriven av Nihad Bunar (2015) står det i kapitel 5 under rubriken "Det osynliggjorda föräldraskapets nätverk, länkar och broar" (Bunar, 2015), att i den svenska skolan lägger man stort fokus på att nyanlända elever får rätt förutsättningarna samt blir inkluderade. Tidigare forskning belyser diverse råd gällande hur en gynnsam mottagning av nyanlända elever bör arrangeras för att främja eleverna på bästa sätt. I forskningen belyses även bristerna i den svenska skolan samt i skolverksamheten. Nihad Bunar (2015) betonar vikten av att det finns en öppen och bra kommunikation mellan läraren och vårdnadshavaren. En öppen kommunikation främjar de nyanlända eleverna för att de ska få en framgångsrik skolgång. Bunar refererar till Hamilton och Moore (2003) som menar:

"Ett inkluderande perspektiv som kräver att vårdnadshavaren ska engageras som kompletta parter i varenda aspekt i planeringen, processen och beslutfattande av utbildningen gällande sina flyktingbarn. Ju mer föräldrarna och det lokala samhället är involverade i flyktingbarnens

utbildning desto sannolikare är det att barnen känner sig trygga och trivs i skolan” (Hamilton & Moore, 2003 s.113)

Enligt Bunar (2015) är skolan en grundval i det nya samhället som föräldrarna försöker inrätta sig i. Skolan är en social sektion som berikar med ny information och nya perspektiv som ska vara till hjälp för att eleverna ska kunna inrätta sig i det nya samhället. Därför är det viktigt med att det finns en god relation mellan skolan och hemmet, för på så sätt gynnas eleverna när de känner sig väl mottagna i skolan. Med hjälp av tolk och olika kommunikationssätt blir föräldrarna involverade och stödjande i barnens lärande. (Bunar, 2015)

Elevernas lärande och inkludering kan gynnas om vårdnadshavare blir involverade och får tydligt information om den svenska skolan. En annan nödvändig aspekt för att inkluderingen ska bli gynnsam är hjälp med kartläggningen av elevens förkunskaper. När föräldrarna samarbetar med skolan kan läraren få en bredare syn på elevens kunskaper och dessutom leder det till att de gör en enskild bedömning av elevens styrkor, kunskapsluckor och behov. (Bunar, 2015)

I en doktorsavhandling *Parental involvement in school: what binds and what promotes parental involvement in an urban school* av Laid Bouakaz (2007) belyses betydelsen av vårdnadshavarens delaktighet i skolan samt att det främjar elevens inkludering och utveckling. Vårdnadshavarens deltagande är nödvändigt, menar Bouakaz i avhandlingen och hänvisar till Epstein (2001) som tar upp sex aspekter av vårdnadshavarens engagemang. Epstein (2001) har utvecklat sex aspekter av samverkansmodeller som kan tillämpas för att utveckla relationen mellan skolan och hemmet; 1. Parenting/uppfostran (skolan erbjuder stöd till föräldrarna för att stödja lärandet) 2. Communicating /kommunikation (kommunikation mellan skolan och hemmet) 3. Volunteering/ volontärer (föräldrar bidrar av sin egen vilja i skolan) 4. Learning at home/att lära hemma (föräldrar som hjälper barnen hemma) 5. Decision making/beslutfattande (föräldrarna är engagerade i skolan och deltar i skolans styrning). Collaborating with the community/samarbete med det kringliggande samhället (integration och identifiering av samhällsbaserade hjälpmedel som stöder vårdnadshavare i deras ansträngning att stötta barnet i sitt lärande och som kan härda skolans program) (Bouakaz, 2007).

I enlighet med barnkonventionen, artikel 18, står det att, “Konventionsstaterna ska göra sitt bästa för att säkerställa erkännandet av principen att båda föräldrarna har gemensamt ansvar för barnets uppfostran och utveckling. Föräldrar eller, i förekommande fall, vårdnadshavare har huvudansvaret för barnets uppfostran och utveckling. Dessa ska låta sig vägledas av vad

som bedöms vara barnets bästa” (Unicef 1989). Det är därför nödvändigt med samverkan mellan skolan och hemmet och främst att vårdnadshavare och lärare har en god och öppen kommunikation. Detta kommer leda till ett gynnsamt lärande som i sin tur leder till en inkluderingsprocess som gynnar eleven, med tanke på att de får både stöd från hemmet och skolan vilket bidrar till att eleven får en lyckad skolgång och känner sig trygg (Unicef 1989).

4.2 Introduktionslärare och studiehandledning på modersmålet

Tore Otterup och Gilda Kästen Ebeling, författarna till boken *En bra början- mottagande och introduktion av nyanlända elever* (2018), har under tidigare år arbetat i Göteborgs stads Center för skolutveckling i anslutning till utveckling av introduktion och bemötande av nyanlända elever som uppdrag. Boken behandlar hur man tar emot nyanlända elever samt inkluderar dem för att främja elevernas välgång i den svenska skolan av primära praktiker och teoretiker. Författarna försöker ge ett helhetsperspektiv på olika element som kan ha effekt för nyanlända elevers lärande i skolan.

Ebeling & Otterup (2018) hävdar att elever vars ursprung är från utlandet har svårare att förmedla sina kunskaper med tanke på att Skolverket lägger stor vikt vid språkkunskaperna i svenska. Språkresurser är inte tillgängligt i alla skolor, vilket kan bero på olika anledningar, exempelvis brist på språkkunskap, budget eller brister i kunskaper hos pedagoger. Författaren Päivi Juvonen har bland annat skrivit boken *“Nyanlända och lärande”*. Juvonen nämner i sin bok, i kapitel 3 *“Lärarröster om direktplacering av nyanlända elever”* att hon genom direktplacering anser att det är en fördel att fördela tiden rätt på eleven. Vidare nämner hon att genom individuell anpassning samt tillgång till resurser och pedagoger leder till kognitivt lärande.

Ett stödmaterial som lärare kan använda sig av är *Att främja nyanlända elevers kunskapsutveckling* (Nilsson, Jenny 2012) som handlar om nyanlända elevers bemötande samt hur kommunerna har beslutat att samordna introduktionen och mottagandet för dessa elever. Stöd materialet används för att inkludera nyanlända elever.

Den här inkluderingsmetoden introducerades i slutet av 2011, och har senare använts flitigt i form av olika policyer. Metoden införs för att eleverna så småningom ska kunna känna sig inkluderade i klassrummet med hjälp av samarbetet mellan vårdnadshavare och skolan. Stöd materialet från Skolverket för den nyanlända eleven brukar oftast genomföras under fem veckor, och därefter anpassas stödet utifrån behovet. De nyanlända eleverna får ständigt

pedagogisk hjälp, och detta har, enligt Ebeling och Otterup, visat sig vara en god väg för att eleven ska kunna utvecklas i skolämnen. (Ebeling & Otterup, 2018) Det som skiljer från den ordinarie klassen är att de nyanlända eleverna får en lärare som talar deras modersmål och som i sin tur stöttar dem tills de känner sig säkra och trygga.

4.3 Samverkan mellan lärarna

Enligt Bouakaz (2007) är nyckeln till framgång för att kunna inkludera de nyanlända att ha ett gott samarbete mellan klassläraren, svenska som andraspråklärare och även modersmållärare. Den nyanlända eleven kräver oftast en egen planering där klassläraren, modersmålläraren och även svenska som andraspråk läraren hjälps åt för att eleven ska kunna utveckla sin språkkunskap. (Bouakaz, 2007)

Elevens uppgift är att visa engagemang och intresse för undervisningen och det är läraren tillsammans med de andra pedagogerna som ska se till att eleven får en lämplig planering samt resurs (Ebeling & Otterup, 2018). Författaren Gunilla Ladberg (2000) skriver i sin bok *Skolans språk* om modersmållärares roll som innebär en trygghet för eleven med tanke på att läraren har en viss uppfattning om elevens livsförhållanden. Ladberg menar att med tanke på att de utvalda modersmållärarna har en viss empati för den nyanlända eleven så skapas en mer stabil relation och medkänsla. Modersmålläraren kan förklara till en viss nivå hur det svenska samhället fungerar, samt tydliggöra klasskamraternas, skolans och lärarnas synsätt på samhället (Ladberg, 2000, s.191).

Hessel och Ekberg (2008) skriver likartat gällande modersmållärares roll. De anser att trygghet för nyanlända elever leder till snabbare språkutveckling och förståelse för samhällets normer. För att en elev ska uppnå kunskapskraven på ett rättvist sätt så krävs samarbete mellan pedagogerna, och på så sätt vågar eleven även ta för sig och engageras i klassrummet (Hessel & Ekberg, 2008).

Boken *Inkluderande undervisning-vad kan man lära sig av forskningen* (2019), som är skriven av specialpedagogikforskarna Kerstin Göransson och Claes Nilholm, är en kunskapsöversikt som omfattar viktiga fakta om vad som betraktas utgöra inkluderande undervisning samt problemen som kan uppstå i praktiken. Det diskuteras även hur skolan bör bli mer inkluderande.

Nilholm och Göransson (2019) hävdar att det finns olika sätt och metoder för inkludering. De menar vidare på att tidigare blev de nyanlända eleverna placerade i andra klasser än de vanliga, vilket oftast ledde till exkludering. Men å andra sidan så kunde man se det som en

fördel med tanke på att de inte kunde det svenska språket. I den vanliga klassen hade eleven med språkbrist inte vågat ta för sig lika mycket som hen kunde göra i exempelvis en förberedelseklass där alla kan betraktas vara på samma språknivå.

För att involvera nyanlända elever är det viktigt att ta del av deras åsikter och att kunna ändra och utforma planering utifrån dessa elevers behov och skapa ett intresse för kunskapsintag. Elever kräver oftast mycket beröm och uppmuntran och att få bekräftelse i att det de gör är rätt och ska fortsättas. När läraren har en tydlig planering och utgår från kunskapskraven så skapar det en trygg inlärningsmiljö i klassrummet vilket även leder till att eleverna inkluderas (Göransson & Nilholm, 2019.)

Gudrun Svensson (2017) som är forskare i svenska som andraspråk, har skrivit *Transspråkande i praktik och teori*. Boken är sammanställd av undersökningar som omfattar modersmålets betydelse för flerspråkiga barn. Svenssons (2017) tar upp vikten av att skolans attityd ska vara positiv för att kunna underlätta för eleverna som har ett annat modersmål än svenska, att lära sig svenska. Genom att utveckla sitt språk kommer eleven att utveckla sina ämneskunskaper. Modersmålet har även en väsentlig roll för att utveckla analytiska färdigheter och barns förståelse. När barnet lär sig på båda språken resulterar det i att barnet får möjligheten att vidareutveckla sina känslor, tankar, intressen och behov. Om barnet har ett rikt ordförråd i sitt modersmål blir det enklare för hen att utveckla andraspråket och på så sätt kommer eleven att lära sig att skriva och läsa tidigare.

Svensson (2017) nämner att när läraren understödjer flerspråkighet i skolan ökar elevernas engagemang i skolan och elevens tidigare kunskaper aktiveras. Enligt Svensson (2015, 2016) kan förstaspråket stärka elevens identitet och verka positivt på elevens kognitiva förmågor.

De arbetssätt som pedagogerna utgår ifrån tar hänsyn till elevernas språkbakgrund vilket forskarna lyfter fram som viktigt (Thomas & Collier, 1997, 2002). Svensson (2015, 2016) hävdar i sin forskning föräldrars uppmuntran att tala svenska i skolområdet är väldigt betydelsefullt. Svensson (2015, 2016) tyckte att det fanns kopplingar mellan skolframgången samt modersmålet i skolan. Hon skriver vidare att modersmålet har en stor betydelse för elevernas framtid.

5. Slutsats och diskussion

Syftet med kunskapsöversikten var att ta reda på vad aktuell forskning för fram om vilka metoder som finns för lärare vid arbete med att inkludera nyanlända elever från årskurs F-3. Vi skulle även framställa forskningens kartläggning kring hur dessa elever engageras av lärare. Våra frågeställningar var ”Vilka metoder från den aktuella forskningen skall lärarna utgå ifrån

för att på ett pedagogiskt och enkelt sätt kunna inkludera de nyanlända eleverna i skolan? samt “På vilket sätt påverkar modersmålet, som oftast talas i hemmet, elevernas lärande av det svenska språket?”. Källorna vi använt oss av behandlar metoder för grundskolan från årskurs F-9, men vi har valt att avgränsa kunskapsöversikten för att avhandla årskurserna F-3.

Vi har kommit fram till att det finns olika metoder och arbetssätt för mottagande och inkludering av nyanlända i grundskolans tidigare år. Detta gäller hela skolorganisationen, liksom att den enskilda läraren har en väsentlig roll för hur nyanlända elever ska mottagas och inkluderas i grundskolan idag. En, som vi menar, tillförlitlig metod som har behandlats i Skolverkets stödmaterial “*Att främja nyanlända elevers kunskapsutveckling*” (Nilsson, Jenny 2012) för en framgångsrik inkludering i grundskolans tidigare år, handlar om nyanlända elevers direktplacering. Enligt den här metoden får de även hjälp från en introduktionslärare som pratar elevens modersmål. Introduktionsläraren finns för den nyanlända eleven under den första tiden eleven är i klassen, och hans uppgift är att bidra med pedagogisk hjälp som medverkar till att eleven vidareutvecklas i ämneskunskaperna. Detta är en fördel så att eleven inkluderas vid direktplaceringen, och resulterar i att den nyanlända eleven skapar relationer med kamrater i samma ålder, vilket leder till en framgångsrik inkluderingsprocess (Skolverket, 2020).

Vi ville även belysa rollfördelningen mellan den enskilda läraren och hela skolorganisationen gällande inkluderingsprocessen för nyanlända elever. Enligt Nilholm & Göransson (2019) har hela skolorganisationen ansvar för att de nyanlända eleverna inkluderas, medan den enskilde läraren har en väsentlig roll för att bidra till en framgångsrik inkludering för eleven. Detta sker förstås genom att skapa bra förutsättningar för att eleven ska vilja lära sig. (Nilholm & Göransson, 2019)

Det krävs också engagemang från läraren för att den nyanlända eleven ska känna att hen är inkluderad i klassrummet genom att skapa en god relation med föräldrarna. Bunar (2015), Bouakaz (2007), och Eriksson (2014), nämner vikten av föräldrasamverkan i grundskolan för nyanlända elever. När föräldrarna är delaktiga i skolgången kommer detta att bidra till att eleven känner sig trygg med stöd från både hemmet och skolan. Läraren kan även få hjälp av föräldrarna för att göra en bättre enskild handlingsplan för elevens skolgång.

En annan grundläggande faktor som vi belyser är samverkan mellan klassläraren och modersmålsläraren. För att gynna elevens fortsatta kunskapsutveckling och språk krävs det ett samarbete mellan klassläraren och modersmålsläraren med att planera elevens

undervisning ihop. Ebeling och Otterup (2018) nämner att de olika lärartyperna och skolan bör skapa ett samband av undervisningen. Både modersmållärare och klassläraren har väsentliga roller men också ett ansvar att säkerställa att samarbetet sker. Det finns även krav i läroplanen som betonar samverkan mellan lärare (Skolverket, 2020).

Det har länge varit aktuellt med direktplacering i grundskolans tidigare år. I Sverige har skolorna bemött direktplacering på olika sätt på grund av resurstillgångar. Vi har märkt vid våra observationer och erfarenheter från vår verksamhetsförlagda period och arbetet i skolan, att detta kan bidra med pedagogiska och sociala problem för inkludering. Däremot finns det inom förberedelseklassens gränser, goda förutsättningar för inkludering för att det uppfattas som en social trygghet och pedagogisk kvalitet där. När olika lärare upplever skillnader i möjligheterna till studief framgång hos elever i tidigare respektive senare år bekräftas detta av en studie av Päivi Juvonen som behandlar lärares åsikter. Som då är tankar och uppfattningar om direktplacering i ordinarie klasser av nyanlända elever (Juvonen, 2015).

Det vi har kommit fram till som ett resultat av den forskning vi tagit del av är att det kan vara gynnsamt med direktplacering gällande inkluderingsprocessen, vilket dock är beroende av skolorganisationens resurser. Ett konkret exempel är studiehandledning och introduktionslärare i modersmålet. Däremot finns det inte tillfredsställande med stöd och resurser för samtliga elever i alla skolor. Men om direktplaceringen genomförs på rätt sätt genom de metoder som vi tidigare nämnt, kan nyanlända elevers inkluderingsprocess bli framgångsrik.

Vi har även kommit fram till motsättningarna mellan källorna. Tidigare nämnde vi föräldrarnas roll i skolan och hur väsentligt det är med samarbeten mellan hemmet och skolan. Det betonade även Bunar (2015) till vikten av att det ska finnas en öppen och bra kommunikation mellan läraren och vårdnadshavaren. En öppen kommunikation främjar de nyanlända elevernas lärande genom framgångsrik skolgång. Bunar refererar till Hamilton och Moore (2003) som skriver i sin text följande "ett inkluderande perspektiv som kräver att vårdnadshavaren ska engageras som kompletta parter i varenda aspekt i planeringen, processen och beslutfattande av utbildningen gällande sina flyktingbarn. Ju mer föräldrarna och det lokala samhället är involverade i flyktingbarnens utbildning desto sannolikare är det att barnen känner sig trygga och trivs i skolan" (Hamilton & Moore, 2003 s.113)

Däremot belyser Göransson & Nilholm (2019) för att involvera nyanlända elever är det viktigt att ta del av deras åsikter och att kunna ändra och utforma planering utifrån dessa elevers

behov och skapa ett intresse för kunskapsintag. Elever kräver oftast mycket beröm och uppmuntran i det de gör. När läraren har en tydlig planering och utgår från kunskapskraven så skapar det en trygg inlärningsmiljö i klassrummet vilket även leder till att eleverna inkluderas (Göransson & Nilholm, 2019.)

Med detta sagt handlar inte inkludering av nyanlända enbart om föräldrasamverkan, lärarsamverkan och skolorganisationen. Utan att lyssna på eleven och ta hänsyn till deras tankar och åsikter, vilket i sin tur förenklar lärarens arbete samt främja eleven både i lärandet samt involveringen i klassen.

Det vi har kommit fram till som ett resultat av den forskning vi tagit del av är att det kan vara gynnsamt med direktplacering gällande inkluderingsprocessen, vilket dock är beroende av skolorganisationens resurser. Ett konkret exempel är studiehandledning och introduktionslärare i modersmålet. Däremot finns det inte tillfredsställande med stöd och resurser för samtliga elever i alla skolor. Men om direktplaceringen genomförs på rätt sätt genom de metoder som vi tidigare nämnt, kan nyanlända elevers inkluderingsprocess bli framgångsrik.

Under tiden vi arbetade var tanken att vi skulle belysa olika arbetssätt och metoder med avseende på inkludering i de samhällsorienterande ämnen, men vår sökningsprocess gav oss inte svar på specifikt detta. Fastän vi inte fann det vi just sökte efter så upptäckte vi tillfredsställande metoder och arbetssätt för inkludering generellt som kan tillämpas och anpassas i den samhällsorienteringsundervisningen. Detta kan däremot forskas vidare på genom att begränsa forskningen till att bara ta reda på inkluderande arbetssätt som finns i varje särskilt SO-ämnet.

Genom att elever som talar andra språk har studerats i skolforskning genom åren, har vi utifrån de studier vi tagit del av framkommit att modersmål i skolans lärande har en stor betydelse, det var däremot inte överallt som detta tillämpades. De arbetssätt som pedagogerna utgår ifrån tar hänsyn till elevernas språkbakgrund vilket forskarna lyfter fram som viktigt (Thomas & Collier, 1997, 2002). Svensson (2015, 2016) hävdar i sin forskning föräldrars uppmuntran att tala svenska i skolområdet är väldigt betydelsefullt. Svensson (2015, 2016) tyckte att det fanns kopplingar mellan skolframgången samt modersmålet i skolan. Hon skriver vidare att modersmålet har en stor betydelse för elevernas framtid.

Det vi kom fram till i vår studie är att en grundläggande faktor som bidrar till nyanlända elevers språkutveckling är modersmålet. När eleven har ett starkt modersmål underlättar det

lärande av det andraspråksinläring, kommunikationen med andra och för andra skolämnens inläring.

Slutligen vill vi upplysa att vi fått en bredare uppfattning gällande inkludering av nyanlända elever, det kan se ut på olika sätt i skolorna i Sverige. Dessutom vilka framgångsrika faktorer som bidrar till en framgångsrik inkludering i grundskolans tidigare år. Vi har hittat många metoder som gynnar inkludering av nyanlända elever, dock kan man anse att det kan och bör göras mer för att mottagandet ska bli gynnsammare i den svenska skolan. Vi baserar detta på att vi inte kunde hitta tillfredsställande metoder. Det vi funnit kan vara hjälpmedel för nyblivna lärare. Att känna igen betydelsen av samverkan mellan skolan och hemmet och samverkan mellan lärarna, gör mottagandet och inkluderingen av nyanlända elever gynnsammare. Genom tydlighet i arbetet anser vi främja nyanlända elevers lärande och inkludering. Att läraren ska vara tydlig i kommunikationen, använda visuellt stöd och struktur i undervisning kommer det underlätta arbetet för läraren och främja elevernas lärande.

I framtida forskning skulle vi kunna intervjua nyanlända elever och pedagoger för att få en bredare uppfattning hur tidigare forskning stämmer med den verklighet vi möter idag, samt för att fördjupa lärares och elevers perspektiv. Dessutom kan undersökningen utvecklas ytterligare genom att använda oss av andra metoder, observationsmetoden hade kunnat vara relevant för vår undersökning. Det vi tycker är intressant att undersöka och skriva vårt examensarbete om är framförallt nyanlända elevers syn på inkludering och lärande.

Referenslista

Bouakaz, Laid (2007). *Parental involvement in school: what hinders and what promotes parental involvement in an urban school*. Lund : Lunds universitet, 2007

Bunar, Nihad (2015). *Nyanlända och lärande: en forskningsöversikt om nyanlända elever i den svenska skolan*. Stockholm: Vetenskapsrådet Tillgänglig på Internet:

https://www.vr.se/download/18.2412c5311624176023d25b5f/1529480533281/Nyanlaenda-och-laerande_VR_2010.pdf

Bunar, Nihad (2015). *Nyanlända och lärande: en forskningsöversikt om nyanlända elever i den svenska skolan*. Kapitel 5. "Det osynliggjorda föräldraskapets nätverk, länkar och broar" Stockholm: Vetenskapsrådet Tillgänglig på Internet:

https://www.vr.se/download/18.2412c5311624176023d25b5f/1529480533281/Nyanlaenda-och-laerande_VR_2010.pdf

Epstein, Joyce L. (2001). *School, family, and community partnerships: preparing educators and improving schools*. Boulder, Colo.: Westview press

Erikson, Lars. Artikel 2003, Örebro universitet, institutionen för humaniora, utbildnings och samhällsvetenskap.

Fejes, Andreas & Thornberg, Robert (red.) (2019). *Handbok i kvalitativ analys*. Upplaga 3 Stockholm: Liber

Hamilton, Richard, Moore, Dennis (2003). *Educational Interventions For Refugee Children [Elektronisk resurs]*. London: RoutledgeFalmer

Hessel, Agneta & Ekberg, Camilla (red.) (2008). *Modersmåslärare berättar*. Malmö: Lärarutbildningen, Malmö högskola Tillgänglig på Internet:
<http://www.mah.se/pages/156744/ModersmaelslaraBerattar.PDF>

Informationsverige, (2020). *Om Sverige*. Länsstyrelsen Västra Götaland
<https://www.informationsverige.se/sv/mer-om-sverige/>

Juvonen, Päivi (2020). *Nyanlända elever och lärande på gymnasieskolans språkintruktionsprogram [Elektronisk resurs]*. Stockholm: Delegationen för migrationsstudier (Delmi)
<http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:lnu:diva-99195>

Kästen Ebeling, Gilda & Otterup, Tore (red.) (2018). *En bra början: mottagande och*

introduktion av nyanlända elever (Andra upplagan, reviderad ed.). Lund:

Studentlitteratur

Ladberg, Gunilla (2000). *Skolans språk och barnets: att undervisa barn från språkliga minoriteter*.

Lund: Studentlitteratur

Nilholm, Claes & Göransson, Kerstin (2019). *Inkluderande undervisning: vad kan man lära av forskningen?*. Andra upplagan [Härnösand]: Specialpedagogiska skolmyndigheten

Nilsson, Jenny (2012). *Att främja nyanlända elevers kunskapsutveckling: med fokus på samverkan, organisation samt undervisningens utformning och innehåll*. Stockholm: Skolverket

- Tillgänglig på Internet: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=2746>

Svensson, Gudrun (2017). *Transspråkande i praktik och teori*. Första utgåvan [Stockholm]:

Natur & Kultur

Thomas, Wayne P. & Collier, Virginia P. (1997). *School effectiveness for language minority students [electronic resource] / Wayne P. Thomas and Virginia Collier.*. Washington, D.C.: National Clearinghouse for Bilingual Education

- Tillgänglig på Internet: http://www.thomasandcollier.com/assets/1997_thomas_collier97-1.pdf

Unicef, *Barnkonventionen* (1989) <https://unicef.se/barnkonventionen/las-texten#short> (hämtad 2020-12-08)